

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Kestävä kehitys yleisenä valmiutena korkeakoulujen osaamistavoitteissa

Mira Huusko ja Riitta Pyykkö
AMK- ja ammatillisen koulutuksen tutkimuspäivät
Turku to 11.11.2021

Kestävän kehityksen koulutuksella on jo kiire

Uusien teknologioiden ja palveluiden kehittämistä varten tärkeää, että yrityksissä on tulevaisuudessa riittävästi kestävyysosaamista.

Mielipide | Lukijan mielipide

Insinöörit tulisi kouluttaa kiertotalouden osaajiksi

Kiertotalousosaamisen laiminlyönti on väärä kohtaan, joiden osaaminen vanhenee hetkeä

21.6. 2:00

LINEAARINEN talous on tuota pikaa mennyttä maailmalla kahdella tavalla: yhteiskunnan romahduksella tai nautinnon kiertotalouteen. Valinta on ilmiselvä. Miksi tämä kehitys

Missä opetetaan osaamista työelämässä?

27.10.2020 Jyrki Liesivuori

Rehtori Sari Lindblom: "Kestävyysosaaminen on maailman muuttajien perustaito"

31.8.2020 13:16:47 EEST | [Helsingin yliopisto](#)

Taiteilijoiden kannattaa opiskella myös yrittäjyyttä

Ammattimaisen taidetuotannon tilaamista edistäisi se, että taiteilijalla olisi sekä kyky että mahdollisuus laskuttaa työstään.

Kolumnit

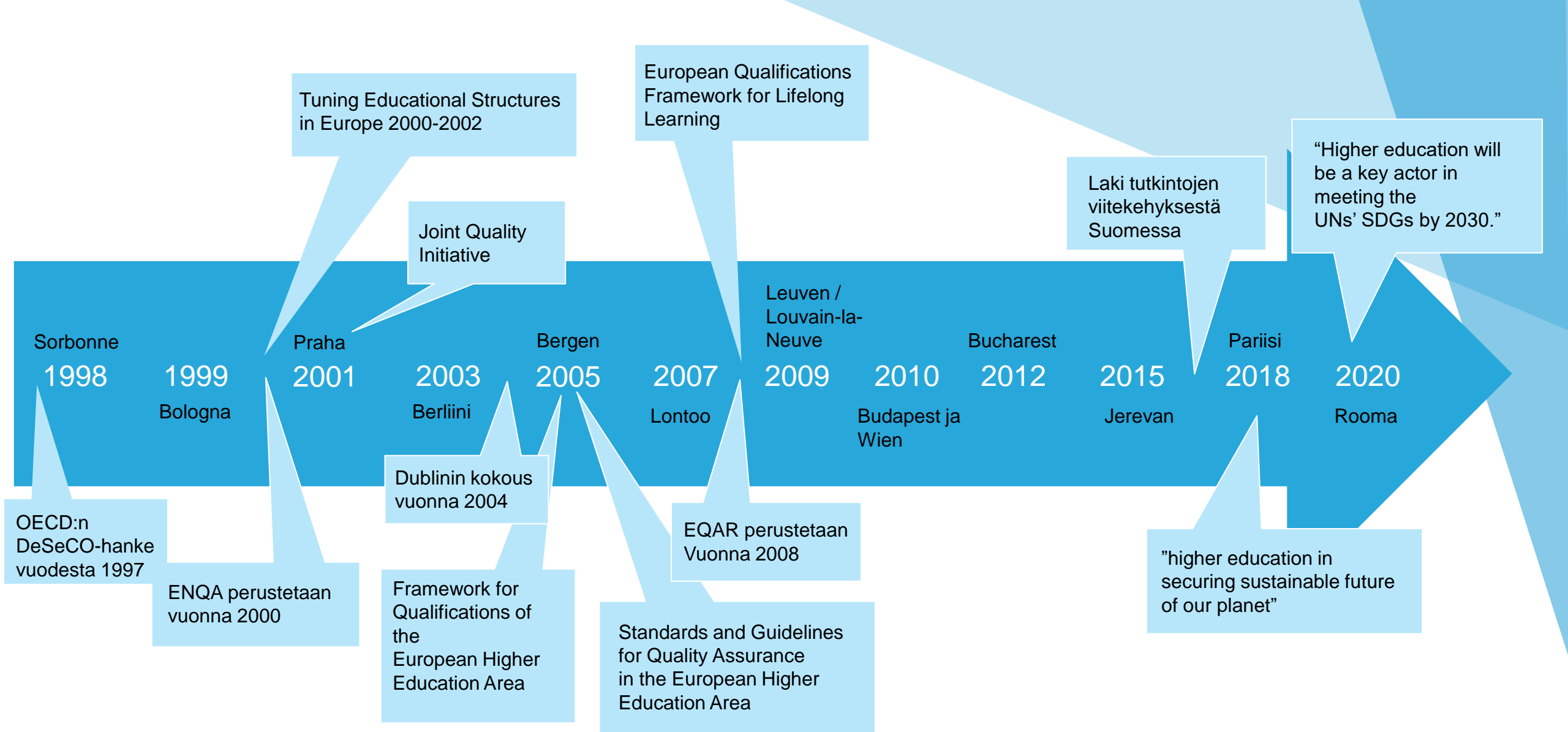
Asiantuntijuus on yhdistelmä osaamista, tietoa ja hiljaista tietoa

Esityksen sisältö

- Yleiset valmiudet korkeakoulututkinnoissa
- Kestävä kehitys Bolognan prosessissa
- Lähtökohtana Karvin koulutusala-arvioinnit
- Tutkimuskysymykset
- Aineisto
- Tulokset: kestävä kehitys kolmen alan osaamistavoitteissa

Yleiset valmiudet: käytettyjä käsitteitä

- Huomiota alettiin kiinnittää erityisesti Tuning-projektin (2000–2002) myötä
- Myös tutkintoasetuksessa määritelty, vaikka käsitettä ei käytetäkään.
- Eri määritelmiä ja nimityksiä:
 - Yleiset työelämätaidot, siirrettävät valmiudet tai taidot (*generic/transferable skills*)
 - Tieteenalasta riippumattomat yleiset taidot
 - Yleiset akateemiset valmiudet, alakohtaiset yleiset valmiudet
 - Pehmeät ja kovat taidot (*soft skills, hard skills*)
 - Valmistuneiden ominaisuudet (*graduate attributes*)
 - *21st century skills*: ajattelun taidot, työskentelyn taidot, työvälineiden hallinta, maailmassa elämisen taidot
- Myös arvioitu: AHELO, KAPPAS-hanke, AVOP-kyselyt, maistereiden ja tohtoreiden uraseurannat, Karvin koulutusala-arvioinnit

Kestävä kehitys Bolognan prosessin kommunikoidessa

“capable of **sustainable economic growth** with more and better jobs and greater social cohesion” (Berlin 2003, 2).

“We commit to developing the role of higher education in securing **sustainable future of our planet** and our societies and to finding ways in which we, as EHEA Ministers, can contribute to meeting the United Nations Sustainable Development Goals at global, European and national levels.” (Paris 2018, 4.)

“Higher education will be a key actor in meeting the United Nations’ Sustainable Development Goals (SDGs) by 2030. We commit to supporting our higher education institutions in bringing their educational, research and innovation capacities to bear on these fundamental global objectives and to deploying resources to ensure that our higher education systems contribute to the **achievement of the SDGs**. Moving towards **climate neutrality** is essential for all of us, and learners must be prepared for new **“green” jobs and activities**. They must be offered up-skilling and reskilling opportunities in a lifelong learning perspective and enabled to develop and apply new technologies and approaches.” (Rome 2020, 4.)

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET

17 TAVOITETTA MAAILMAN MUUTTAMISEKSI

Lähtökohtana Karvin koulutusala-arvioinnit (2019–2020)

Koulutusala-arviointien tarkoitus oli

tuottaa kokonaiskuva ja tietoa alan koulutustarjonnan tilasta, tutkintojen osaamislähtöisyydestä ja työelämä-relevanssista.

Koulutusala-arvioinneissa tarkasteltiin

koulutusalan vahvuuksia ja kehittämistarpeita sekä korkeakoulujen ja korkeakoulujärjestelmän kykyä kehittää koulutustarjontaa sekä osaamista tulevaisuuden toimintaympäristössä.

Tutkimuskysymykset

- Millaisia kestäväen kehityksen valmiuksia korkeakoulujen eri koulutusalojen osaamistavoitteissa on?
- Millaisia mahdollisia alakohtaisia ja korkeakoulusektoreiden välisiä eroja osaamistavoitteissa on?

Aineistot kerättiin keväällä 2019

12

ylloplstoa

23

ammattikorkeakoulua

680

tutkinto-ohjelmaa (403 yllöplstolsta,
277 ammattikorkeakoululsta)

115

osallistujaa fokusryhmähaastattelussa

112

osallistujaa kehittämisseminaareissa

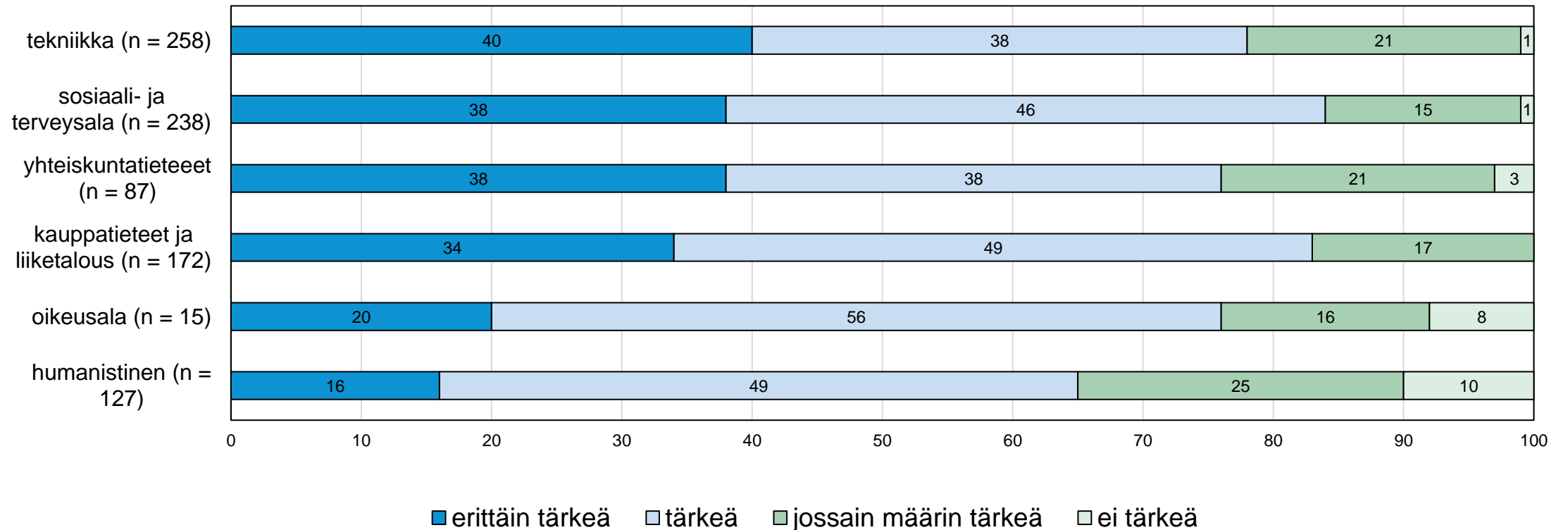
160

vastajaa kauppatieteen ja
liiketalouden alan kyselyyn

Tutkinnot	Humanisti- nen ala	Kauppatie teet ja liiketalous	Tek- niikka	Yhteiskunta- tieteet	Yh- teensä
Kandiditutkintojen osaamistavoitteet	37	15	32	25	109
Maisteritutkintojen osaamistavoitteet	77	54	99	62	292
AMK-tutkintojen osaamistavoitteet	8	63	113	-	184
YAMK-tutkintojen osaamistavoitteet	5	40	41	-	86
Yhteensä	127	172	285	87	671

- Tutkintokohtaisessa kyselyssä pyydettiin: "Kopioikaa (ei linkkejä) tähän vahvistetut tutkintotason osaamistavoitteet."
- Aineiston analyysi tehtiin laadullisella sisällön analyysillä.

Kestävän kehityksen osaamisen koettu tärkeys kuudella koulutusosalalla korkeakouluissa

Korkeakoulujen tutkinto-ohjelmien yleiset osaamistavoitteet (Huusko & Pyykkö 2021)

1. työelämässä pärjäämisen valmiudet
2. tutkimus- sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiovalmiudet (TKI)
3. kieli- ja viestintävalmiudet
4. sosiaaliset taidot
5. ajattelun taidot
6. tietotekniset valmiudet ja työvälinetaidot
7. asenteet ja eettiset valmiudet
8. itsensä kehittämisen valmiudet
9. opintojen prosessitaidot ja itsesäätelytaidot
10. kansainvälisyysosaaminen
- 11. kestävän kehityksen valmiudet.**

Kestävän kehityksen osaamistavoitteiden tarkastelu

Tässä esityksessä tarkastellaan kestävän kehityksen osaamistavoitteita vuonna 2019 kerätyissä kolmen alan AMK- ja YAMK-tutkinto-ohjelmien osaamistavoitteissa (n = 242).

	Humanistinen ala		Liiketalous		Tekniikka		Yhteensä
Tutkinto-ohjelma	AMK (n = 8)	YAMK (n = 6)	AMK (n = 61)	YAMK (n = 41)	AMK (n = 94)	YAMK (n = 32)	n = 242
Kestävän kehityksen valmiudet	12,5 % (n = 1)	-	19,7 % (n = 12)	12,2 % (n = 5)	20,2 % (n = 19)	18,8 % (n = 6)	ka 19,2 % (n = 43)

Kestävä kehitys kolmella koulutusosalalla ammattikorkeakouluissa

- Kestävän kehityksen valmiudet liitettiin Yhdistyneiden kansakuntien (YK) kestävän kehityksen määritelmän ymmärtämiseen.
- Kestävä kehitys esiintyi usein mainintana ilman että sen sisältöä avattiin tarkemmin.
- Kestävän kehityksen valmiudet ja osaaminen korostuivat erityisesti tekniikan alan AMK:n ja liiketalouden tradenomitutkintojen osaamistavoitteissa.
- Osassa tekniikan koulutuksia kestävän kehityksen valmiudet olivat myös sisältöosaamista.
- Liiketaloudessa kestävä kehitys liitettiin vastuullisuuteen ja vastuulliseen liiketoimintaan.

Kestävä kehitys humanistisen alan osaamistavoitteissa, vain yhdessä

”Opiskelija tuntee kestäväen kehityksen periaatteet ja osaa toimia sosiaalisen, kulttuurisen, ekologisen ja taloudellisen kestäväen kehityksen edistämiseksi lähiyhteisöistä monikulttuurisiin ja kansainvälisiin yhteisöihin.” (humanistinen, AMK-tutkinto)

- Monipuolinen ymmärrys kestävästä kehityksestä.
- Valitettavasti vain ainut koko aineistossa tällä alalla.

Kestävä kehitys liiketalouden osaamistavoitteissa

AMK-tutkinnot

- kestävä ja vastuullinen liiketoiminta
- yhteiskuntavastuun merkitys liiketoiminnassa
- kestävän kehityksen periaatteita noudattava liiketoiminta
- ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävän liiketoiminnan periaatteet
- osaa soveltaa kestävän kehityksen periaatteita
- kestävyystietoisuus

YAMK-tutkinnot

- osaa edistää kestävän kehityksen periaatteiden ja yhteiskuntavastuun toteutumista
- vastuullinen organisaatio johtaa ja kehittää toimintaansa pitkäjänteisesti, johdonmukaisesti ja tasapainoisesti kiinnittäen huomiota toimintansa ekologisiin, sosiaalisiin ja taloudellisiin vaikutuksiin
- ekologinen kestävyys
- sosiaalinen ja eettinen kestävyys
- taloudellinen kestävyys ja kilpailukyky
- kestävän kehityksen kulttuurinen, sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen näkökulma

Esimerkkejä liiketalouden kestäväen kehityksen osaamistavoitteista

”Osaa soveltaa kestäväen kehityksen periaatteita.” (liiketalous, AMK)

”Sustainable and responsible business.” (liiketalous, AMK)

”Tavoitteena on, että (...) valmistuvalla tradenomilla on kokonaisvaltainen käsitys yrityksen toiminnasta kannattavuus ja vastuullisuus huomioiden.” (liiketalous, AMK)

”Osaa edistää kestäväen kehityksen periaatteiden ja yhteiskuntavastuun toteutumista.” (liiketalous, YAMK)

“Consider the cultural, social, economic and ecological aspects of sustainable development and understand how they may be interrelated.” (liiketalous, YAMK)

Kestävä kehitys tekniikan alan osaamistavoitteissa

AMK-tutkinnot

- osaa soveltaa kestävän kehityksen periaatteita (sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen vastuu)
- rakentaa asiakaslähtöisiä, kestävän kehityksen periaatteen mukaisia ja taloudellisesti kannattavia ratkaisuja verkostoissaan
- kestävä kehitys on mukana kaikissa opintojaksoissa läpi koulutuksen
- osaa ottaa huomioon suunnittelussa kestävän kehityksen periaatteet
- luonnonvarojen kestävä käyttö
- kykenee markkinalähtöiseen, kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan

YAMK-tutkinnot

- edistää kestävän kehityksen periaatteiden ja yhteiskuntavastuun toteutumista
- uusien kestävän kehityksen periaatteen mukaisten toimintatapojen kehittäminen ja innovointi
- kehittämisessä ja suunnittelussa otetaan huomioon elinkaariajattelu, kestävä kehitys ja eettisyys

Esimerkkejä tekniikan alan kestävä kehityksen osaamistavoitteista

”Osaa soveltaa kestävä kehityksen periaatteita (sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen vastuu).” (tekniikka, AMK)

”Rakentaa asiakaslähtöisiä, kestävä kehityksen periaatteen mukaisia ja taloudellisesti kannattavia ratkaisuja verkostoissaan.” (tekniikka, AMK)

”Kehittää ja luo uutta asiakaslähtöistä, kestävä ja taloudellisesti kannattavaa toimintaa (...) soveltaa alansa ammattieettisiä periaatteita, edistää kestävä kehityksen periaatteiden ja yhteiskuntavastuun toteutumista.” (tekniikka, YAMK)

”Kaikessa kehittämisessä ja suunnittelussa otetaan huomioon elinkaariajattelu, kestävä kehitys ja eettisyys.” (tekniikka, YAMK)

Lopuksi

- Arenen työ alakohtaisten osaamistavoitteiden määrittelemiseksi näkyy ammattikorkeakoulujen osaamistavoitteissa: osa tavoitteissa muotoiltu lähes identtisesti eri korkeakoulujen saman alan tutkinnoissa.
- Liiketoiminnassa korostuu vastuullisuus, tekniikassa suunnittelu ja luonnonvarojen käyttö.
- Aineistomme kuvaa vuoden 2019 tilannetta. Nyt kestävä kehitys on lähes kaikkien korkeakoulujen strategioissa ja sen osaaminen tavoitteena eri alojen tutkinto-ohjelmissa.
- Osassa osaamistavoitekuvauksista unohtuu opiskelijan osaaminen, vaan niissä pikemminkin kerrotaan, mitä koulutuksessa tai maailmassa tapahtuu.
- Kestävän kehityksen merkityksen vahvistuminen on tuonut yleisiin valmiuksiin kansainvälisyysosaamisen rinnalle *globaalin osaamisen*. Monikielisissä ja monikulttuurisissa yhteisöissä toimimisen taitojen lisäksi tulee osata toimia yhteisen hyvinvoinnin ja kestävä kehityksen edistämiseksi ja ymmärtää globaalia keskinäisriippuvuutta.

Lisätietoja

- Huusko, M. & Pyykkö, R. 2021. Yleiset valmiudet korkeakoulujen tutkinto-ohjelmien osaamistavoitteissa neljällä koulutusalaalla. *Aikuiskasvatus* 41 (3), 236–248.
- Huusko, M. & Pyykkö, R. 2021. Bolognan prosessi: tutkintorakenteista osaamiseen. *Tiedepolitiikka* 46 (2), 7–18.
- Koulutusala-arvioinnit (2020)
- Sosiaali- ja terveystieteiden korkeakoulutuksen arviointi (2021)
- Oikeustieteellisen alan korkeakoulutuksen arviointi (2021)

Kiitos!

mira.huusko@karvi.fi

riitta.pyykko@utu.fi